

OZNAČENÍ „BIO“

Označení BIO bio nesou takové potraviny, které jsou vyrobené z produktů **kontrolovaného ekologického zemědělství**. Bioprodukty jsou suroviny živočišného i rostlinného původu splňující podmínky, které jsou uvedené v **Nařízení Rady 2092/91 ES a v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství**. Z biopotravin si můžete vybrat mléko, sýry, tvarohy, pečivo, maso i zeleninu, ovoce, cukrovinky, nápoje a další.

Co musí biopotraviny splňovat

Myšlenkou biopotravin je, že **mají být zdravější pro nás a šetrnější k přírodě i zemědělským zvířatům**. Pro výrobu a produkci se nesmějí používat chemické přípravky, hnojiva minerálního původu, hormony nebo pesticidy ani geneticky změněné látky, které se běžně používají v zemědělství. Farmáři, kteří chtějí mít ekologickou farmu, jsou pod dohledem kontrolních akreditovaných organizací, které se starají o to, aby tito zemědělci podmínky opravdu dodržovali. Pokud je vše v pořádku, mohou své produkty označit jako BIO.

Značení biopotravin v ČR podléhá výše uvedené evropské legislativě a zákonu č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství. Podle této legislativy musí být každá potravina označená slovem BIO či jiným odkazem na způsob produkce v ekologickém zemědělství opatřena na obalu kódem organizace, která provedla kontrolu, zda výrobek skutečně splňuje zákonné podmínky pro biopotraviny. Díky kódu si můžete na stránkách jednotlivých kontrolních organizací snadno dohledat, zda výrobek skutečně prošel kontrolou.

V České republice v současné době biopotraviny kontrolují tři organizace, jejichž kódy se na biopotravinách objevují:

- **ABCert AG**, kód na obalu: **CZ-BIO-002**
- **BIOKONT CZ**, kód na obalu: **CZ-BIO-003**
- **KEZ, o.p.s.**, kód na obalu: **CZ-BIO-001**

Kódy těchto organizací musejí být zároveň doplněny grafickým znakem tzv. „biozebrou“.

Chcete-li si být jisti, že kupujete kvalitní biopotraviny, zaměřte se na ty certifikované. Jsou označené stejným logem v celé Evropské unii. Evropská značka, kterou jsou označovány **BIO potraviny vyprodukované v Evropské Unii** - je to **obrázek listu tvořeného z hvězd na zeleném pozadí** tzv. „biolist“.

Výrobky, které jsou vyrobené v České republice, mají mít logo Produkt biologického zemědělství, takzvanou „zelenou zebra“ nebo „biozebru“.

Tuto značku může používat pouze ten výrobce, jehož potravinářský výrobek:

- splnil všechny legislativně stanovené podmínky pro ekologické zemědělství,
- prošel přísnou kontrolou jedné z kontrolních organizací, podléhající Ministerstvu zemědělství,
- obdržel „certifikát o původu biopotravin“.

Použití této značky u potravin, které nepocházejí z ekologického zemědělství, je přísně postihováno. Na českých biopotravinách tedy nalezneme loga obě.

Příklady správného a nesprávného značení biopotravin

Správně označená potravina označená slovem BIO nese kód kontrolní organizace (v tomto případě CZ-BIOKONT-03) a značku pro biopotraviny (zde „Biozebra“). **Nesprávně označená** potravina označená slovem BIO nenese žádný doklad o svém původu v ekologickém zemědělství (ani kód kontrolora, ani značku). V takovém případě se může buď jednat o nedůslednost výrobce, která

se vysvětlí, nebo o klamavé značení. V obou případech můžete tento “nález” nahlásit buď kontrolní organizaci, nebo na oddělení ekologického zemědělství Ministerstva zemědělství.

Správně označená biopotravina

Nesprávně označená biopotravina

A co na farmě?

Pokud nakupujete na farmě, která se deklaruje jako ekologická a nabízí biopotraviny, měl by vám být farmář schopen předložit platný certifikát o původu bioproduktu vydaný jednou z kontrolních organizací (viz výše), který stvrzuje, že farma prošla kontrolou dodržování zákonem stanovených podmínek pro ekologické zemědělství a může prodávat biopotraviny. Certifikát bývá doplněn ještě seznamem produktů, které farma smí prodávat s označením BIO.

Co když je biovýrobek bez zebry i bez listu?

Na pultech našich obchodů zatím také můžete nalézt i celou řadu výrobků, které nenesou ani značku biozebr, ani kód některé z tuzemských organizací ani evropské logo. Je tomu proto, že v celé EU platí totožná pravidla pro ekologické zemědělství, takže výrobek zkontrolovaný v každé z členských zemí je u nás akceptován na roveň výrobku zkontrolovanému v tuzemsku, a zároveň jsou to výrobky vyrobené před zahájením povinnosti užívat jednotné logo EU.

Můžu si být jistý, že bio je skutečně bio?

Kontrolní organizace, které ověřují, že potravina skutečně pochází z ekologického zemědělství, tedy, že jejich výroba byla šetrná k přírodě, jsou k provádění této kontroly a dozoru nad dodržováním zákona o ekologickém zemědělství pověřené Ministerstvem zemědělství.

Všechny kontrolní organizace musejí být akreditovány podle platných norem. Všechny osoby podnikající v ekologickém zemědělství, tedy ekozemědělci, zpracovatelé biopotravin a obchodníci s biopotravinami, musejí mít uzavřenou smlouvu o kontrole s jednou z výše zmíněných kontrolních organizací.

Inspektoři kontrolních organizací provádějí pravidelné i namátkové kontroly jak na ekofarmách, u zpracovatelů potravin, tak i u velkoobchodníků s biopotravinami. Minimálně jednou ročně tak projde celý řetězec výroby, zpracování a distribuce kompletní kontrolou. Možné klamavé značení biopotravin v maloobchodech řeší na základě podnětů kontrolních či spotřebitelských organizací nebo přímo spotřebitelů Ministerstvo zemědělství, které v případě zjištění pochybení zahájí správní řízení k nápravě věci a může uložit pokutu podle druhu prohřešku.

Na biopotravinách v obchodech se můžete setkat s výrobky označenými nejrůznějšími logy a kódy kontrolních organizací z mnoha členských zemí EU, které jsou co do způsobu produkce totožné s výrobky označenými logem biozephyrus.

Nejčastěji se můžete setkat s výrobky z těchto zemí:

Německo		Rakousko	
Velká Británie		Nizozemsko	
Slovensko		Francie	

Jednotlivé země umožňují označení biovýrobků několika různými organizacím s vlastními značkami. Tyto mohou dokonce splňovat i přísnější standardy než stanovuje evropská či naše legislativa.

Neplatíte jen za produkt, ale za celý udržitelný systém. Investice do nich se ale určitě vyplatí, oceníte ji vy i příroda !!!

Ekoznačky

Ekoznačky Vám představí symboly ekoznaček a prověřených certifikátů, díky nimž můžete usnadnit svůj výběr zboží a služeb – s ohledem na životní prostředí.

Produkt ekologického zemědělství – viz. výše – státem garantovaná ekoznačka “biolist” a “biozebra”

Ekologicky šetrný výrobek

Normalizovaná ekoznačka ekologicky šetrný výrobek (EŠV) je ochranná známka, která spotřebiteli garantuje, že u označeného výrobku byly minimalizovány negativní vlivy na životní prostředí. Vypovídá o tom, že daný výrobek je ve své kategorii šetrnější k životnímu prostředí než ostatní obdobné výrobky (např. vodou ředitelná nátěrová barva mezi ostatními nátěrovými barvami apod.).

Výrobek, nesoucí ekoznačku EŠV musí být technologicky i kvalitativně minimálně na stejné úrovni jako výrobky bez ekoznačky tzn., že musí mít např. stejnou účinnost. Zajímavé je, že cena nebývá výrazně vyšší (naopak řada EŠV zároveň poskytuje při jejich správném užívání, např. ředění, ekonomické úspory). To vyvrací mýty o ekologických produktech typu: je-li něco ekologické, musí to být drahé a navíc to ještě nebude ani fungovat.

Pozor: EŠV je spotřební zboží, je k dostání v běžných obchodech. Výrobek takto označený je díky této značce důvěryhodný.

Program udělování této značky řídí CENIA – Česká informační agentura životního prostředí. **Posuzuje se celý životní cyklus výrobku**, tzv. LCA (Life Cycle Assessment) – „od kolébky do hrobu“ – z čeho je výrobek vyroben, jak se likviduje, spotřeba energie a surovin na výrobu (platí i pro obal). Má-li spotřebitel nebo podnikatel nějaké další dotazy ohledně této ekoznačky, může se obrátit právě na agenturu. Chce-li podnikatel pro svůj produkt tuto ekoznačku získat, musí si sám podat žádost. Seznam ekologicky šetrných výrobků, směrnice a další podrobnosti najdete na stránkách CENIA, české informační agentury životního prostředí (www.ekoznacka.cz).

Ekologicky šetrná služba

Srovnatelně funguje od roku 2005 ekoznačka Ekologicky šetrná služba, kterou lze mj. najít v kategoriích: turistické ubytovací zařízení, kempy, školy a vzdělávací zařízení a kancelářské a administrativní služby.

Zahraníční ekoznačky

Podobný standard jako český Ekologicky šetrný výrobek mají také produkty ze zahraničí označené tzv. eurokvětinou (**The Flower**) platná na celém území EU, skandinávské produkty s certifikací **The Nordic Ecolabel**, německé **Der Blaue Engel** a rakouské **Umweltzeichen**.

Tyto značky jsou důvěryhodné. Před tím, než je ale koupíte, vezměte v úvahu, jak doprava zboží zatížila přírodu a zda i u nás bude výrobek zlikvidován (recyklován) tak jako v zemi svého původu. Ani výroba nemusí být bez problémů – např. výrobek z recyklovaného papíru s kanadskou či skandinávskou ekoznačkou chrání tamní lesy, ale u nás vlastně představuje konkurenci pro obdobné výrobky ze sběrového papíru. **Obecně se dá předpokládat, že existuje-li k dováženému výrobku český ekvivalent, je lepší sáhnout po něm.**

Dále při výběru poradí...

... nenormalizovaná environmentální (a jiná) značení vypovídající o stavu či vlivu výrobku na životní prostředí.

Forest Stewardship Council FSC

Značka lesní certifikace zaručuje environmentálně vhodné, sociálně přínosné a ekonomicky životaschopné lesní hospodaření včetně zpracovatelského řetězce certifikovaného dřeva a dřevěných výrobků.

Podkladem pro certifikaci lesů v České republice je Český standard FSC (www.czechfsc.cz). Ten směřuje k obnově zdravých listnatých a smíšených lesů obhospodařovaných šetrným způsobem. Takové lesy jsou domovem pro velké množství domácích druhů rostlin a živočichů a mají větší schopnost odolávat přírodním kalamitám. Podle Českého standardu FSC se v lesích kupříkladu nesmějí při těžbě vytvářet velké paseky, používat geneticky modifikované organismy, hnojiva ani nebezpečné chemikálie. V lese se naopak ponechává část dřeva k zetlení, doupné stromy jako hnízdiště ptáků a v určitých – zvláště citlivých – částech lesů se omezuje hospodaření.

Přednostně by zde měli být zaměstnáváni místní obyvatelé. Důraz je kladen i na bezpečnost práce. **Certifikát je otevřený vůči veřejnosti, poskytuje záruku původu dřeva, zaručuje zákazníkovi, že dřevo či výrobek ze dřeva pochází z šetrně obhospodařovaného lesa.** Visačka FSC pro spotřebitele znamená záruku, že svým nákupem nepřispívá k devastaci lesů či pralesů ani nepodporuje nezákonnou těžbu dřeva. Lesní certifikace FSC je navíc pro vlastníky lesa prestižním oceněním jejich snahy o lesní hospodaření šetrné k přírodě. V České republice zaujímají lesy s certifikací FSC přibližně 2% zalesněného území (údaj z r. 2013).

Fair trade FT – spravedlivý obchod

FT – celosvětové hnutí, které se do mezinárodního obchodu snaží vrátit etická pravidla a zásady. Současný mezinárodní obchod přispívá k „rozevírání nůžek“ mezi vyspělými a rozvojovými zeměmi. Dochází k situacím, kdy si konkurují jednotlivé státy tak, aby přilákaly investice velkých firem – ekologické požadavky snižují na minimum, nedbají na základní sociální zabezpečení a zdraví zaměstnanců, zvýhodňují zahraniční firmy na úkor domácích podniků. Důsledky se pak projevují na všech stranách.

FT je obchodní partnerství, jehož cílem je zlepšení životních podmínek dosud vyloučených a znevýhodněných výrobců z rozvojových zemí v rámci koncepce udržitelného rozvoje.

Tip: *Na spravedlivém obchodě se může spolupodílet každý* spotřebitel kupující zboží se značkou Fair trade a naopak odmítající produkty ze zemí „Třetího světa“ vyrobené za neetických podmínek.

Sortiment výrobků FT zahrnuje: certifikovanou kávu, čaj, kakao, čokoládu a další cukrovinky, třtinový cukr, banány, sušené ovoce, ořechy, ovocné šťávy, med, rýži, žvýkačky a další potraviny, FT certifikované mohou být také řezané a hrnkové květiny. Významnou součástí Fair trade nabídky jsou umělecké a řemeslné výrobky – keramika, sklo, textil, šperky, hudební nástroje, hračky, doplňky do domácnosti, koberce a mnoho dalšího.

Pracovními podmínkami a vlivu produkce na životní prostředí se věnuje organizace NaZemi (www.nazemi.cz, www.fairtrade.cz).

Humane Cosmetics Standard/Humane Household Product Standard HCS/HHPS

Nezávislá mezinárodní certifikace pro kosmetiku (HCS) a výrobky pro domácnost (HHPS) používá logo „skákajícího králíčka“ mezi dvěma hvězdami. Jde o **jediný důvěryhodný certifikát netestování na zvířatech**. Po firmě, která je držitelem tohoto certifikátu, vyžaduje, aby netestovala výrobky ani jejich složky nikde na světě a ani testování nezařadila. Vše musí průkazně doložit. To je problematické pro velké firmy, protože některé země (např. Čína) vyžaduje testování všech prostředků na zvířatech – a pokud zde firma zboží prodává (a testuje), nemůže certifikát získat.

Další značky na našem trhu

Existuje-li k dováženému výrobku český ekvivalent, je lepší sáhnout po něm. Zvláště tehdy nese-li garantovanou a kontrolovanou certifikaci (např. při zhoršení kvality či porušení podmínek pro její získání může být značka odebrána). Výběr lokálních produktů, které nejsou přepravovány na dlouhé vzdálenosti, je ohleduplnější k životnímu prostředí. Z dlouhodobějšího hlediska prospívá místnímu hospodářství.

Značka shody CE, CCZ

Označení CE dokládá, že výrobek byl posouzen před uvedením na trh Evropského hospodářského prostoru a splňuje legislativní požadavky EU – tzn., že **výrobce nechal ověřit, že výrobek splňuje všechny příslušné základní požadavky na bezpečnost, ochranu zdraví, ochranu životního prostředí.**

Některé kategorie výrobků představují vyšší míru ohrožení lidského zdraví a životního prostředí. Vláda ČR svým nařízením může stanovit, že takový výrobek musí být před uvedením na trh posouzen z hlediska shody s danou technickou normou (pokud nenese již označení CE). Pouze tak lze zajistit, aby byl takový výrobek skutečně bezpečný. Pak je označen naší značkou CCZ.